

Modificări și tendințe în structura clasei muncitoare din zona Iași sub impactul revoluției științifice și tehnice

Dr. Alecu Al. Floareș

Seful secției de propagandă a
Comitetului județean P.C.R. Iași

Între caracteristicile esențiale ale proceselor desfășurate în zona Iași, ca de altfel în toate județele țării, un loc deosebit îl ocupă — mai ales în ultimii 10—15 ani — accelerarea procesului de industrializare, de modernizare a agriculturii și a celorlalte ramuri, dezvoltarea învățământului, științei și culturii. Concludent, în acest sens, este faptul că producția globală industrială a sporit de la 3,9 miliarde lei în anul 1965, la 19,1 miliarde lei în anul 1975, adică de aproape 5 ori (față de 3,2 ori cât a fost creșterea pe țară), urmînd a ajunge la circa 31 miliarde lei în anul 1980. În aceeași perioadă, producția globală agricolă a crescut de 1,5 ori, iar volumul transporturilor și telecomunicațiilor — de circa două ori.

Ca urmare a acestor transformări, numai în deceniul 1965—1975 s-au creat, în ramurile neagricole, 62 de mii noi locuri de muncă, din care pentru muncitori circa 57 de mii, așa cum rezultă și din tabelul nr. 1.

Mentînîndu-se același ritm, în cincinalul 1976—1980 se va ajunge la circa 31 de mii noi locuri de muncă, din care 26 de mii pentru muncitori.

Dezvoltarea ramurilor de vîrf se reflectă și în faptul că din totalul producției globale industriale obținute în anul 1977, chimia reprezintă 42%, construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor peste 17%, metalurgia feroasă peste 11%, iar în acest cadru dezvoltarea mai rapidă a unor subramuri, cum sînt electronica, producția de mase plastice, fibre și fire sintetice, oțeluri speciale etc., se concretizează și în faptul că nivelul cerințelor tehnice ale produselor realizate este superior mediei naționale cu circa 30%.

Drept urmare, în acești ani s-a format și în zona Iași un puternic detașament al clasei muncitoare care prezintă indicatori calitativi noi față de situația din trecut, atît în ce privește dispersia în teritoriu, gradul de instrucție și pregătire profesională cît și structurile interne.

Amplasarea celor mai multe obiective industriale în municipiul Iași, unde se realizează circa 91% din totalul producției globale, cît și procesul de modernizare a agriculturii au generat o puternică mobilitate socioprofesională a populației din această zonă. Analizele statistice arată că, în perioada 1950—1977, au fost înscrise pe diferite rute ale mobilității din județul Iași

Tabelul nr. 1

Dinamica numărului mediu al personalului și al muncitorilor în economia județului Iași

mii

Nr. crt.	Ramura sau sectorul	1965		1975		1980	
		Total	din care muncitori	Total	din care muncitori	Total	din care muncitori
0	1	2	3	4	5	6	7
1.	TOTAL, din care :	108,3	70,6	170,7	127,8	201,3	163,5
1	Industrie	30,4	26,2	64,9	59,5	85,2	74,9
2	Construcții	12,5	10,7	18,9	16,9	21,6	19,5
3	Agricultură	10,3	8,6	13,6	11,5	14,7	12,5
4	Silvicultură	0,7	0,4	1,2	0,8	1,2	0,8
5	Transporturi	9,5	7,5	12,4	10,9	12,9	10,9
6	Telecomunicații	1,1	1,0	1,5	1,4	1,9	1,7
7	Circulația mărfurilor	10,4	7,5	15,2	13,7	17,5	16,7
8	Gospodăria comunală	5,6	5,0	7,8	6,8	8,8	7,5
9	Învățământ, cultură, artă	14,6	—	18,6	—	19,2	—
10	Știință și deservirea științei	1,6	—	1,9	—	2,6	—
11	Ocroțirea sănătății	7,3	—	10,8	—	12,3	—
12	Administrații	2,1	—	1,3	—	1,6	—
13	Alte ramuri	2,2	—	2,6	—	2,8	—

Sursa : Anuarul statistic al județului Iași, D.J.S., 1978, p. 37—38 și Indicatorii de dezvoltare a județului Iași pentru cinciinalul 1976—1980.

circa 280 de mii de persoane, reprezentând 80% din totalul populației active existente la 1. I. 1978.

Studiile sociologice efectuate pe eșantioane reprezentative pun în valoare o serie de trăsături specifice ale mobilității din această zonă. Specificitatea constă în aceea că industrializarea zonei se face în condițiile și sub implicațiile unei puternice revoluții științifice și tehnice. În aceste condiții, asupra forței de muncă acționează deopotrivă legile specifice revoluției industriale, cit și cele generate de revoluția științifică și tehnică, acțiuni care uneori scoate în evidență și tendințe contrarii.

Astfel, circa două treimi din personalul muncitor al zonei provine din mediul rural, îndeosebi tineretul, care a trecut printr-o formă de școlarizare, dar și detașamente de adulți din categoriile de vîrstă 25—35 de ani, care s-au calificat direct la locul de muncă sau efectuează munci necalificate. În timp ce primii sînt mai receptivi la tehnica nouă, avînd cel puțin 10 clase școlare, ultimii au studii reduse — 4-8 clase —, fiind atașați mai mult de rutină. De asemenea, cei dinții s-au mutat, în cea mai mare măsură, în mediul urban, pe cînd ceilalți continuă, în bună parte, să locuiască la sate, făcînd naveta. Așa se face că în prezent 85% din gospodăriile rurale ale zonei Iași au cel puțin un membru care își desfășoară activitatea în ramuri neagricole, conturînd aici tipul de gospodărie cu surse de venituri mixte : agricultură-industrie, agricultură-construcții, agricultură-servicii etc.

Disponibilul de forță de muncă din sectorul primar, îndeosebi din agricultură, s-a îndreptat simultan atât spre sectorul secundar — industrie, construcții etc., cât și spre cel terțiar — servicii, transporturi, telecomunicații, învățământ, sănătate, administrație etc. O asemenea tendință se impune a fi subliniată cu atât mai mult cu cât, în actualele țări dezvoltate, la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea când s-a desfășurat revoluția industrială, deplasarea s-a făcut mai întâi din sectorul primar spre cel secundar, iar de aici, după saturarea secundarului (aproximativ la mijlocul secolului nostru), spre terțiar. Astfel sînt puse mai mult în valoare atât efectele coordonării unitare, planificate, cât și implicațiile ridicării la o nouă viață economică a unor zone mai puțin dezvoltate în trecut, în condițiile revoluției științifice și tehnice, recomandîndu-se ca un indicator specific.

Un alt indicator specific îl constituie structura și tendințele pe planul profesiilor. Specificitatea în acest domeniu constă în aceea că în perioada revoluției industriale, desfășurate într-un grup restrîns de țări, s-a înregistrat o puternică diviziune a profesiilor, paralel cu reducerea cerințelor pentru instrucție, în timp ce în condițiile actualei revoluții științifice și tehnice are loc un proces invers, de concentrare a profesiilor și de creștere a cerințelor pentru instrucție, pentru un nivel ridicat de calificare. Desfășurîndu-se pe fondul dezvoltării industriale a zonei, al apariției unor noi ramuri și sectoare, acest proces este greu de descifrat statistic, deoarece concentrarea profesiilor are loc concomitent cu apariția unui mare număr de meserii, cum ar fi cea de electronist, oțelar, laminarist etc. Strîns legat de acest proces are loc o rapidă uzură a cunoștințelor, amplificînd cerințele pentru policalificare, pentru temeinică pregătire în domenii de graniță.

Pentru a răspunde unor asemenea cerințe, au fost atrași în economie, pe lângă absolvenții a 10 clase, un mare număr de cadre care au terminat liceul, astfel încît în prezent numărul acestora reprezintă 26% din totalul forței de muncă ocupată. În unitățile economice de mare tehnicitate și precizie, ca întreprinderea „Tehnoton”, peste 71% din personalul muncitor este format din absolvenți de liceu și școli postliceale.

Tinerețea, pregătirea tehnică, afinitatea pentru promovarea progresului tehnic este confirmată și de numărul mare de invenții și inovații aplicate în ultimii ani. Astfel, dacă în 1975 au fost înregistrate 104 inovații și invenții cu o eficiență economică de 6 milioane lei, în anul 1978 au fost înregistrate 213 inovații și invenții care asigură un spor de 47 milioane lei la producția globală, o reducere a cheltuielilor materiale cu 28 milioane și a importurilor cu 13 milioane lei.

Cu toate acestea, analizele statistice evidențiază faptul că în prezent gradul de calificare al forței de muncă este inferior nivelului normelor tehnice al lucrărilor executate. Aceasta se datorește faptului că circa 2/3 din forța de muncă n-a împlinit 35 de ani, uzurii alerte a cunoștințelor, dinamismului rapid al tehnicii, cât și greutăților întîmpinate în reciclarea și ridicarea gradului de pregătire profesională a personalului.

Trecerea la învățămîntul obligatoriu de 10 ani, cât și asigurarea posibilităților ca aproape 50% din absolvenții școlii generale de 10 ani, să urmeze liceul, dar o treime din aceasta să fie orientată spre învățămîntul superior, a dus la sporirea numărului de ani de școlarizare pe o persoană

activă de la circa 2 ani, cât se făcea în 1950, la aproape 8 în prezent, rezultând o creștere de peste 4 ori, situație necunoscută încă în lume într-un interval de un sfert de secol.

În același timp, dezvoltarea rețelei de școli profesionale și tehnice, orientarea spre politehnizare a întregului învățământ, organizarea unui mare număr de cursuri direct la locul de muncă au asigurat creșterea de la 63% în 1950, la 85% în prezent, a ponderii muncitorilor calificați din totalul muncitorilor. Această situație a determinat, chiar și în condițiile atragerii unei părți din forța de muncă feminină în producție, reducerea — an de an — a indicelui de activitate, de la 56,8% în 1950, la aproape 50% în prezent, profilindu-se diminuarea la 45% la finele deceniului următor.

O altă tendință se constată prin sporirea proporției femeilor în rândurile clasei muncitoare. Astfel, în zona Iași, ponderea femeilor în totalul personalului muncitor a sporit de la 30,3% în 1965, la 36,4% în anul 1975, prognozele estimând o creștere la 42% în 1980 și circa 48% spre sfârșitul deceniului următor. Alături de acele profesii unde predomină forța de muncă feminină, îndeosebi în industria ușoară și alimentară (de exemplu orașul Pașcani, unde ponderea femeilor se ridică în prezent la aproape 50% din totalul personalului muncitor ca urmare a intrării în funcțiune a noi unități, cum ar fi Întreprinderea de tricotaje și perdele, Integrata de in și altele), sînt profesii cum ar fi cadre didactice, personal medical, de cercetare, din servicii unde femeile au o poziție dominantă.

Sporirea ponderii femeilor în totalul personalului este determinată de climatul creat pentru afirmarea ei în viața politică și socială, de crearea unui mare număr de locuri de muncă în ramuri și sectoare care cer un efort fizic redus și un grad ridicat de exactitate și precizie (ex. electronică și mecanică fină), de tendința generală a creșterii gradului de dotare tehnică a muncii. Totodată, se constată reducerea timpului consacrat activităților casnice și familiale — prepararea hranei, îmbrăcăminte, creșterea copiilor — datorită dezvoltării accelerate a serviciilor în acest domeniu, sporirea capacității căminelor și grădinițelor, a unităților de preparare a semifabricatelor alimentare etc.

Transformările pe plan economic au determinat numeroase alte schimbări în structura și dinamica clasei muncitoare, a personalului muncitor în ansamblu. Se constată o tendință fermă de creștere a ponderii muncitorilor în totalul personalului. Astfel, numai în perioada 1965—1975 ponderea muncitorilor, pe ansamblul forței de muncă din județ, a crescut de la 65% la 75%. Calculule de prognoză arată că proporția muncitorilor în totalul personalului va crește în continuare, pînă la finele deceniului următor, cînd se prelinină a se ridica la circa 80%. Această tendință este generată în primul rînd de continuarea procesului de industrializare, de crearea, an de an, a noi locuri de muncă. În același timp, se are în vedere o reducere a proporției muncitorilor în totalul personalului, pînă la circa 70% în anul 2000, ca urmare a predominării caracterului intensiv, al creșterii numărului inginerilor, cercetătorilor și tehnicienilor. În același timp, se conturează și în această zonă un proces de reducere a numărului de muncitori legați direct de mașină, a conducătorilor de utilaje ca și o tendință de creștere a mecanicilor de întreținere și a reglorilor care se va evidenția spre finele deceniului următor cînd va deveni dominant caracterul intensiv al industriei.

Anchetele sociologice efectuate în ultimii ani într-un număr de întreprinderi pun în valoare creșterea gradului de participare al muncitorilor la soluționarea problemelor cu care se confruntă unitatea în care lucrează. Atitudinea înaintată față de muncă, poziția angajantă se conturează și mai bine în urma aplicării măsurilor stabilite de conducerea partidului nostru de a asigura în toate organismele colective de conducere și, în primul rând, în consiliile oamenilor muncii, prezența muncitorilor în proporție de cel puțin o treime. Această măsură, ca și celelalte privind crearea cadrului larg democratic și punerea lor de acord cu cadrul economic, prin aplicarea noului mecanism economico-financiar stabilit de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, asigură afirmarea deplină a clasei muncitoare în tripla sa calitate de proprietară a mijloacelor de producție, producătoare și beneficiară a bunurilor produse.

Tendința fermă de organizare în cadrul clasei, ca urmare a transformărilor parcurse prin convergența intereselor, apropierea gradului de instrucție și cultură, a condițiilor de muncă și de viață, este evidentă.

Totuși, indicatorii puși în valoare pentru județul Iași rămân în continuare inferiori mediei naționale, și, mai ales, unor zone mai dezvoltate, cum ar fi, de exemplu, județul Brașov, așa cum se poate observa și din tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Dinamica principalilor indicatori ai județului Iași comparativ cu nivelele naționale și ale județului Brașov

Nr. crt.	Explicații	România			jud. Iași			jud. Brașov		
		1965	1975	% 75/65	1965	1975	% 75/65	1965	1975	% 75/65
1	Personal muncitor la 1000 locuitori	226	296	131	180	232	129	397	452	114
2	Muncitori la 1000 locuitori	163	235	144	118	173	146	299	373	124
3	Personal în industrie la 1000 locuitori	88	132	150	51	88	173	232	277	120
4	Proporția muncitorilor în total personal	72	79	110	65	75	115	75	79	105
5	Pondere a populației ocupată în industrie	19,2	30,6	159	11,9	22,6	190	47,1	54,3	115
6	Pondere a populației ocupată în agricultură	56,5	37,8	67	63,6	47,0	73,9	20,7	11,6	56
7	Producția globală industrială pe un locuitor	12.814	27.624	215	6.488	25.981	401%	65.686		

Deși sporurile înregistrate de județul Iași în perioada analizată sînt superioare atît mediei naționale, cît și județului Brașov, totuși, nivelele absolute atît la numărul mediu de personal muncitor la o mie de locuitori, cît și la dotarea cu fonduri fixe și nivelul producției continuă să fie sensibil inferioare. Nivelele actuale se vor atenua în parte în cincinalul următor

cînd, pe baza unor investiții suplimentare, vor fi create circa 64 mii noi locuri de muncă, determinînd schimbări structurale calitativ superioare.

Tendințe noi au apărut în structura și dinamica forței de muncă din rural, respectiv în agricultură unde se conturează o creștere a numărului de muncitori în totalul populației ocupate reprezentată de mecanicii agricoli, muncitorii din exploatarea și întreținerea utilajelor din unitățile agricole de stat, din exploatarea silvică. De asemenea, creșterea gradului de prelucrare primară a produselor agricole, valorificarea unor resurse locale — cariere de piatră, argile, împletituri, lemn etc. —, cit și amplasarea unor obiective industriale în viitoarele centre de polarizare urbană au determinat creșterea ponderii clasei muncitoare de la sate care depășește în prezent o cincime din totalul populației ocupate. Faptul că acești oameni lucrează o parte din timp în activități cu caracter industrial, iar o altă parte în activități cu caracter agricol, determină apariția unei categorii sociale noi, care face parte atît din rîndurile țăranimii, cit și ale clasei muncitoare.

Concomitent are loc un proces de profesionalizare a muncii din agricultură. Se conturează profesii distincte cu statut bine precizat, cum sînt cele de zootehnist, viticultor, pomicultor, legumicultor, iar numărul cadrelor care practică constant aceste meserii a sporit în perioada 1965—1975 de 1,8 ori. Cursurile scurte de calificare și de perfecționare organizate în fiecare iarnă la Casa agronomului, cercurile agroindustriale de masă, absolvite de majoritatea țăranimii, organizarea învățămîntului fără frecvență pentru cei care n-au împlinit încă 50 de ani au condus la ridicarea încărcăturii intelectuale a fiecărei profesii din agricultură. Acest proces este accelerat de zonarea agriculturii, concentrarea producției, specializarea unităților, promovarea unor tehnologii tot mai moderne.

Faptul că în intervalul 1976—1990 populația care lucrează în agricultură urmează a se reduce la mai puțin de jumătate, iar producția agricolă să crească de circa trei ori, determină ca obiectiv esențial amplificarea productivității muncii de circa 6 ori față de 3 ori cit este programată să crească în sectorul secundar. Ritmul mediu anual al sporirii productivității muncii în agricultură urmează să devanseze evident ritmul mediu anual de creștere al productivității din celelalte ramuri și sectoare. Înfăptuirea acestei cerințe presupune intensificarea procesului de dotare tehnică a muncii pe seama extinderii mecanizării, chimizării, a îmbunătățirilor funciare, asigurării unor tehnologii noi, a unor soiuri de plante și rase de animale cu un potențial biologic ridicat, promovarea a noi și noi sectoare cu un grad ridicat de intensitate. Asemenea procese determină transformări calitative în structura și dinamica forței de muncă din agricultură, asigurarea unei medii de vîrstă corespunzătoare, a nivelului de instrucție în deplină corelație cu cerințele producției.

Reducerea proporției forței de muncă care lucrează în agricultură la 12—15% din totalul populației ocupate nu înseamnă reducerea producției agricole. Analiza istorico-economică arată că o serie de activități au fost preluate de-a lungul timpurilor de industrie și sfera serviciilor. Dacă avem în vedere forța de muncă antrenată în realizarea producției de îngrășăminte minerale și alte substanțe chimice, asigurarea funcționalității complexelor de îmbunătățiri funciare și irigații, la construcția tractoarelor și mașinilor

agricole, la prelucrarea produselor din această ramură, atunci proporția celor care lucrează în agricultură și pentru agricultură depășește o treime din totalul rațional al populației ocupate. Nivelul acestui indicator este asemănător țărilor industrializate, inclusiv a celor care înregistrează 90—95 % din populație în ramuri neagricole.

Analiza în perspectivă a forței de muncă corelată cu implicațiile revoluției științifice și tehnice contemporane ridică, în primul rând, problema creșterii sistematice a eficienței care ține de un mare număr de factori din rândul cărora menționăm: reducerea populației ocupate în agricultură la nivelul cerințelor reale și creșterea ponderii populației ocupate în sectorul productiv, în ramuri cu un nivel ridicat al productivității muncii. Aici se are în vedere faptul că cei 118 701 oameni care își desfășoară activitatea în agricultura zonei în medie lucrează doar 107 zile pe an în C.A.P., circa 45 de zile pentru lotul primit în folosință, pentru creșterea copiilor etc., ceea ce înseamnă doar 50 % din timpul disponibil pe un an. La aceasta se adaugă faptul că productivitatea muncii pe un participant, care se ridică la 12 000 lei pe an în C.A.P., este mai redusă — de 30 de ori față de industrie care ajunge la 380 000 lei pe un om al muncii.

În al doilea rând, sporirea eficienței forței de muncă privește creșterea numărului de schimburi de la 1,8 cît se realizează, în prezent, la circa 2,5 cît se prevede în documentele de partid. Creșterea numărului de schimburi este reclamat și de faptul că uzura morală a mașinilor și utilajelor impun o utilizare deplină a acestora în primii ani după asimilare.

În al treilea rând, utilizarea tot mai eficientă reclamă măsuri hotărîte pentru atenuarea sistematică a fluctuației forței de muncă. În industrie, de exemplu, fluctuația a scăzut de la 8,2 % în 1970, la 4,9 % în anul precedent, dar este mult mai ridicată pe ansamblul sectoarelor. Astfel, în anul 1977 la o creștere de 10 233 persoane a numărului mediu scriptic, au fost efectuate 15 650 încadrări și 5 423 plecări din unități, la care s-a adăugat fluctuația potențială care se apropie ca dimensiuni de fluctuația reală.

Atenuarea fluctuației ține de eliminarea sau atenuarea cauzelor generatoare, cauze care țin evident de mai mulți factori subiectivi, de afinitate, pasiune, structura psihică, dar și de numeroși factori obiectivi, între care condițiile de locuit, de deplasare la uzină, dar mai ales condițiile de muncă. În acest cadru, locul distinct atât al fluctuației, cît și al acoperirii balanței de cadre ține de gradul de dotare tehnică a muncii. Faptul că în anumite ramuri, în agricultură, în minerit, în turnătorii se simte o mai puțină atracție pentru tineret, în timp ce în domeniul electronicii, unde efortul de gîndire, migala, atenția sînt mult mai mari, se constată un excident de cadre, ca și tendința de orientare a unui număr de oameni spre profesii funcționărești, ține de superficialitatea și insuficiențele orientării profesionale, dar și de gradul de dotare tehnică a muncii. În afară de elemente de automatizare, de mecanizare și chimizare dotarea tehnică a muncii a înregistrat și în industria Iașului cote ridicate, așa cum se poate deduce din tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

Dinamica principalilor indicatori ai dotării tehnice a muncii din industria județului Iași

Explicații	1965	1975	1980
Fonduri fixe pe un om al muncii din industrie — mii lei;	12 814	38 443	76 514
Puterea instalată la finele anului pe un muncitor în Kw;	2,75	5,23	11,43
Consumul de energie electrică pe un muncitor în kwh;	4 625	9 831	20 145

Studiile efectuate în țara noastră pun în valoare faptul că creșterea sistematică a dotării tehnice a muncii conduce la schimbări structurale între efortul fizic și cel intelectual. Astfel, lucrarea *Clasa muncitoare din R.S. România*¹ evidențiază faptul că efortul „pur” fizic scade de la 41,5% în condiții de mecanizare parțială, la 1% în condițiile de automatizare complexă, în timp ce efortul „pur” intelectual crește de la 5,1% la 42,5%.

Pornind de la cerințele de asimilare a noi produse și tehnologii cu parametri competitivi pe plan mondial, Comitetul județean de partid a inițiat o acțiune de termen lung, care, pe baza coordonării unitare a cadrelor de la Institutul Politehnic, a cercetătorilor, urmărește să asigure soluționarea problemelor tehnice cu care se confruntă întreprinderile. Și, ca să ne referim doar la câțiva factori care asigură creșterea eficienței folosirii forței de muncă în condițiile actualei revoluții științifice și tehnice, ne vom opri la ridicarea sistematică a pregătirii profesionale și de instrucție, la cunoașterea legilor naturii și societății care cere o temeinică pregătire teoretică, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea la deschiderea noului an de învățământ din 15 septembrie 1978 de la Cluj-Napoca, cât și cunoașterea parametrilor meseriei. Mai mult, așa cum se subliniază în Raportul la Congresul al XI-lea al P.C.R., omul zilelor noastre trebuie să fie deopotrivă cult, bine pregătit profesional și cu o concepție înaintată despre lume și viață, concepția materialist-dialectică.

Analiza structurii clasei muncitoare duce la concluzia că în condițiile actuale, sub influența revoluției științifice și tehnice, la realizarea produselor și serviciilor, la obținerea de plus-produse, în afară de muncitori participă direct un mare număr de cadre ingineresti, tehnicieni, cercetători, programatori etc. Studiile noastre au condus la concluzia că aici trebuie să intre și persoane care participă direct la producția industrială: proiectanți, ingineri, specialiști în optimizări etc. De exemplu, la întreprinderea metalurgică, din totalul de 4 119 persoane, dările de seamă statistice includ ca muncitori doar 3 800. Din ceilalți 319 maiștri, ingineri, economiști și tehnicieni, 191 au contribuit nemijlocit la realizarea producției. În același timp, la Combinatul de fire și fibre sintetice din 598 ingineri, tehnicieni

¹ C. Ionescu, O. Hoffman, *Clasa muncitoare din R.S. România*, București, Edit. politică, 1974, p. 172.

și economiști, aproape 50% participă la realizarea producției. În ansamblu putem aprecia că peste 45% din totalul personalului TESA își aduce contribuția direct în producție și, deci, face parte din rîndurile clasei muncitoare.

Așadar, analiza structurilor și dinamicii forței de muncă din zona Iași evidențiază faptul că, în procesul transformărilor economice și sociale din anii construcției socialismului, s-a format o clasă muncitoare calitativ nouă, care prezintă o serie de caracteristici distincte, determinate de implicațiile îngemănate ale revoluției industriale și revoluției științifice și tehnice. Asemenea elemente noi, care se manifestă în cea mai mare parte ca tendință, determină adevărate mutații favorabile în definirea statutului clasei muncitoare care rămîne forța cea mai revoluționară a societății, parcurgînd însă și ea, ca de altfel întreaga viață social-economică, trecerea de la cantitate la o nouă calitate.

Formarea și dezvoltarea clasei muncitoare în România este un proces continuu, care se desfășoară în etape, în funcție de nivelul de dezvoltare economică și socială a țării. În perioada socialistă, procesul de formare și dezvoltare a clasei muncitoare este accelerat, datorită transformărilor economice și sociale care au loc în țară. Astfel, în anul 1947, numărul muncitorilor din România era de 1.200.000, iar în anul 1970, acesta ajungea la 3.500.000. Acest lucru este datorat în primul rând creșterii producției industriale și a numărului de muncitori angajați în acest sector. În al doilea rând, datorită creșterii nivelului de educație și a calificării muncitorilor, care au permis o creștere semnificativă a productivității muncii. În al treilea rând, datorită creșterii nivelului de trai și a condițiilor de muncă, care au permis o creștere semnificativă a duratei de viață și a sănătății muncitorilor. Astfel, în anul 1970, durata medie de viață în România era de 70 de ani, iar în anul 1947, aceasta era de 55 de ani. Aceste schimbări au permis o creștere semnificativă a clasei muncitoare și o transformare calitativă a acesteia.

Analiza structurii clasei muncitoare din România este un proces continuu, care se desfășoară în etape, în funcție de nivelul de dezvoltare economică și socială a țării. În perioada socialistă, procesul de formare și dezvoltare a clasei muncitoare este accelerat, datorită transformărilor economice și sociale care au loc în țară. Astfel, în anul 1947, numărul muncitorilor din România era de 1.200.000, iar în anul 1970, acesta ajungea la 3.500.000. Acest lucru este datorat în primul rând creșterii producției industriale și a numărului de muncitori angajați în acest sector. În al doilea rând, datorită creșterii nivelului de educație și a calificării muncitorilor, care au permis o creștere semnificativă a productivității muncii. În al treilea rând, datorită creșterii nivelului de trai și a condițiilor de muncă, care au permis o creștere semnificativă a duratei de viață și a sănătății muncitorilor. Astfel, în anul 1970, durata medie de viață în România era de 70 de ani, iar în anul 1947, aceasta era de 55 de ani. Aceste schimbări au permis o creștere semnificativă a clasei muncitoare și o transformare calitativă a acesteia.